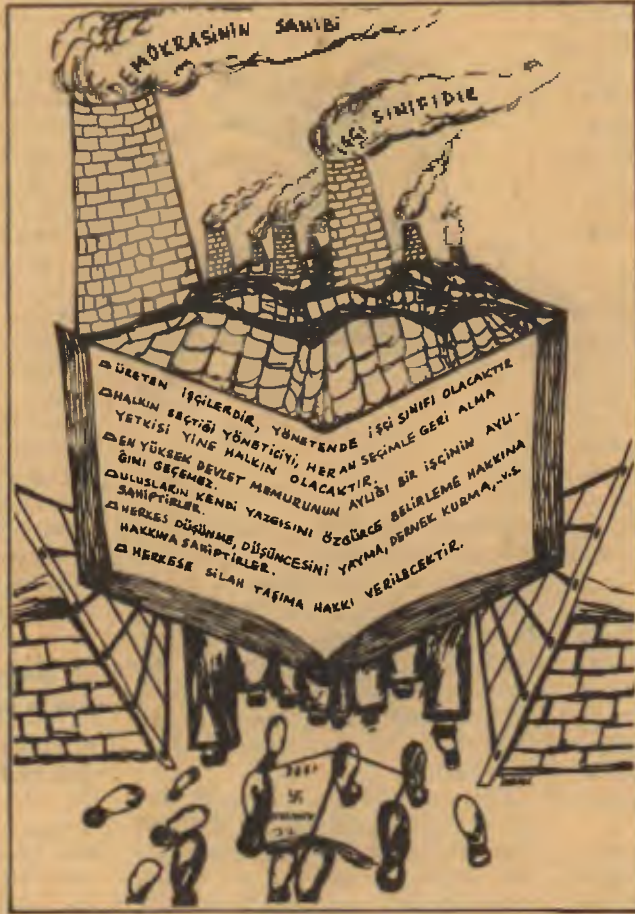

Bütün ülkelerin
proleterleri birleyin!Karkären hemü
welatan yekbin!

İŞÇİNİN SESİ

Devrim ve
sosyalizm için
örgüt seferberliği!Yıl:8, Sayı:217-18
29 Kasım 1982

ÇEK-AL

“Ezici çoğunluk”
faşizm karşıdır

Emine Engin

Anayasa oylamasından sonra, burjuvazi istiyor ki akıllarda yalnızca “ezici çoğunluk” sonucu kalsın. Bu sonuç ve bununla bağlı çeşitli “demokrasi” mavalları dışında, burjuva basını anayasa konusunu kapatmak istiyor.

9 Kasım’da Oktay Ekşi “yeni anayasamızı” kastederek şöyle yazıyor:

“Şimdi hepimize düşen bu yeni ‘toplumsal sözleşme’nin oluşturduğu ortamda, huzurlu, özgür bir Türkiye yaratabilmek ve bunun için elbirliği

etmektir.” (Hürriyet, 9.11.82)

Oktay Ekşi, ısrarla ertesi gün de şöyle yazıyor:

“Esasen, ‘artık yapılacak şey, Anayasa üzerindeki tartışmaları unutmak ve onu benimsemektir’. Çünkü bu anayasa artık ne Aldıkaçtı’nın tasarısı ne de Milli Güvenlik Konseyi’nin malıdır. O hepimizindir. Ve bizlere düşen ‘bu Anayasa ile memleket idare edilmez’ demek değil, tam tersine, ‘bu Anayasa ile memleket idare edilmez’ demek değil, tam tersine,

bu Anayasa ile de memleketin iyi idare edilebileceğini ispat etmektir.” (Hürriyet, 10.11.1982)

Bu anayasayı, onun üzerinde yürüyen tartışmaları, referandumun nasıl yapıldığını, referandum ardından muhalif burjuva yazarların yazdıklarını unutmak, faşist diktatörlüğü ve ona karşı “yükselen” burjuva muhalefeti sergilemek açısından büyük bir fırsat kaçırmak olur. Anayasa ve referandum süreci unutulmaz dersler taşımaktadır.

1. "Ezici çoğunluk" doğru değildir

Referandumdan sonra faşist cunta bir takım veriler açıkladı ve "ezici çoğunluk" diye gürültü yapmaya başladı.

Bir kez, kendi açıkladığı veriler bile ezilmemiş önemli bir azınlığın olduğunu gösteriyor. İkincisi, açıklanan verilere güvenmek olanaksızdır. Üçüncüsü ve en önemlisi, verilen rakamlar doğru bile olsa, bu somut referandumda sağlanan bu "ezici çoğunluk" faşist cunta için bir zafer değildir.

Bunlara sırasıyla değinelim.

"Resmi" verilere göre, Türkiye'deki oy kullanabilir nüfusun 1 milyon kadari seçmen kütüklerine yazılmamıştır. (*Hürriyet*, 8.11.1982) Seçmen kütüklerine yazılanların sayısı 20 milyon 722 bindir. Bunlar arasında 1 milyon 868 bin kadari oylamaya katılmamıştır. Oylamaya katılan 18 milyon 854 bin kişinin 1 milyon 637 bini ise "hayır" oyu kullanmıştır.

Seçmen kütüklerine yazılmamanın, oy kullanmamanın cezalandırıldığı bir ortamda, yazılmayanlar ve katılmayanlar ancak "hayır"lar arasında sayılabilir. Bu nedenle, seçmen kütüklerine yazılmayanların, oylamaya katılmayanların ve oylamada hayır oyu kullananların sayısını toplarsak, resmi verilere göre bile, gerçekte 4,5 milyon hayır oyu söz konusudur. Yani, yalnızca kendi açıkladıkları veriler temelinde, hayır oyu %10 değil %21'dir.

Bir de, oy kullanma hakkı olmayan gençler vardır. Devrimci durum koşullarında büyümüş olan 18-21 yaş arasındaki gençler, siyasal nedenlerle idam, işkence ve hapis edilebiliyorlar ama oy kullanamıyorlar, çünkü büyük ağırlığıyla ne yönde oy kullanacakları bellidir. Onların sayısını da "hayır"lara eklemek gerekir.

Nüfusun 18-20 yaş arasındaki kesimi, 1970 sayımına göre 2,5 milyon kadardı. Sayımlar arasında bu yaş diliminin artış hızını dikkate alırsak, 1982'de 18-20 yaş arasındaki gençlerin 3,5 milyon kadar olduğu söylenebilir. "Hayır" oyu kullanacakları bilindiği için oy hakkı verilmeden bu kesimin sayısını da 4,5 milyona eklersek, "hayır"lar 8 milyona yaklaşıyor. Bu ise %30'luk bir "hayır" oyu demektir. Yani faşist cuntanın açıkladığı veriler temelinde mantık yürüterek bile, çoğunluğun çok da "ezici" olmadığı sonucuna kolayca ulaşılıyor.

Faşist cuntanın açıkladığı veriler temelinde bir sonuca daha ulaşılabilir. Açıklanan en yüksek "hayır" oyları, işçi yatağı büyük şehirlerde ve Kürdistan'dadır. İşçi sınıfının ve Kürt halkının faşist diktatörlüğe karşı konu-

mu öylesine açık bir gerçektir ki, veriler ne kadar güvenilir olmazsa olsun, en azından güvenilirliğini gizlemek için, bu gerçeği şu ya da bu ölçüde yansıtmak zorundadır.

İkinci nokta, açıklanan verilerin güvenilirliğidir. Referandumun yapıldığı ortam ve yapılaş biçimi vb. öyledir ki resmi verilere en küçük bir güven göstermek olanaksızdır. Sahtekârlık yapıldığına ilişkin ipucu sayılabilecek küçük küçük birçok tutarsızlık basında da yansımıştır.

Çeşitli gazeteler sayım sonuçlarını açıklarken farklı sandık sayısı ama aynı

evet-hayır oranı verdiler. Bazı gazeteler çok "yüksek" sandık sayısına çok çabuk ulaştılar. Sayım sonuçlarının başına yansıdığı, sanki önceden saptanmış bir hayır kotası varmış izlenimi yarattı. Hemen ardından, sihirli sandıktan çıkmış bir hokkabaz gibi Evren'in smokinli "sivil cumhurbaşkanı" resimleri ve aile albümünden belirli fotoğraflar gazetelerde belirdi.

Güdümlü bir referandumda, güdümlü bir burjuva basınının, güdümlü sonuçlar yayınlabilmesi şaşırtıcı değildir. Sayım sonuçlarında en büyük sahtekârlıkların yapılabileceği, burjuvazinin sınıf çıkarlarıyla bağlı olarak ele alınmalıdır. Sorun kişisel namus sorunu değil, burjuvazinin, birçok alanda yığınlara doğruyu söylememesini gerektiren sınıf çıkarları, düzenini ayakta tutma güdüsüdür. Bu çıkarlara, bu güdüye hizmet eden bir burjuva, sahte seçim sonuçlarını inandırıcı göstermeyi namussuzluk değil, "vatan hizmeti" görür. Öyle görünüyor ki, burjuva basını referandumda böyle bir "vatan hizmeti" görmüştür.

Buradan gelelim üçüncü noktaya. Veriler güvenilir değildir, burjuva basını bu konuda önemli bir "vatan hizmeti" görmüşe benziyor, ama son çözümlemede bu da önemli değildir. Açıklanan

veriler doğru bile olsa, sonuç faşist diktatörlük için zafer değildir.

Referandum tek başına, kendi içinde bir olay olmadığı gibi, oy sayısı da referandum değerlendirilmesinin yalnızca bir parçasıdır. Referandum Türkiye'deki genel durumun bütünü içinde ele alınmalıdır. Genel durum geniş kesimlerde hoşnutsuzluktur. Referandumla cunta bu havayı tersine çevirememiştir. Görünüm ne olursa olsun, durumun özü budur.

Açıklanan oy sayıları doğru bile olsa, varolan durumda bu ancak şunu gösterebilir: Referandumda cuntanın tek başarısı, çeşitli yollardan, hoşnutsuzluğun oylara aynen yansımalarını engellemek olmuştur. Ama, hoşnutsuzluğun, referandumun öteki yönlerine, örneğin Evren'in gezisi sırasında, yansımaları engellenememiştir. Oylara yansımalarını engellemek ise, bu koşullarda yapılan bir referandumda zor da değildir, güvenilir bir "başarı" da değildir.

Başka bir deyişle, referandumdaki oy sayılarını doğru bile olsa, bunun önemi, sayıların kendinde değil yansıttığı gerçektir. Eğer sayılar, gerçekten, faşist cuntanın önemli bir toplumsal taban tuttuğunu yansıtsaydı, o zaman ciddi bir tehlike anlamına gelirdi. Bunu yansıtmıyor. Bunu yansıtmadığını da ülkedeki genel ortam gün gibi gösteriyor. Sayılar, yalnızca alternatifsiz bir ortamda, silah zoruyla kazanılmış "beyaz kartondan" daha sağlam olmayan geçici "desteği" yansıtır.

Şimdi bu "desteğin" çeşitli yönlerine biraz daha yakından bakalım.

2. Haydutlara ödün verilebilir

Herkesin bildiği ve işin güzel yanı, giderek Türkiye'de de herkesin konuştuğu, bir gerçek var. Faşist cuntanın kendisi halk düşmanı bir terör örgütüdür. Devleti halka karşı eskisinden daha "iyi" bir terör örgütüne dönüştürmek için çabalamaktadır. Bu anayasa da böyle bir devlet örgütlenmesinin belgesidir.

Faşist cunta halktan yana herşeye, en başta da devrimci fikirlere düşmandır. Bunu Evren'in kendisi bile ağzından kaçırdı. "Propaganda yapılırsa memleketin bugünkü halini böyle bir propaganda ile elverişli değil" dedi. Bir başka deyişle, Evren, devrimci fikirlerin propagandasına izin verilirse, bu fikirlerin yığınları sarabileceğini, kendilerine karşı eyleme dönüşeceğini görüyor.

Bu yüzden, kendileri silahlı halkı silahsızlandırmaya çalışıyorlar. Kendileri her türlü halk düşmanı fikrin propagandasını yapıyorlar ama halkı, devrimci örgütleri, silah zoruyla susturmaya

çalışıyorlar. Böyle ağır bir baskı-terör ortamında, referandum yaptılar. Bunun demokrasiyle uzak yakın ilgisi olmadığını herkes görüyor.

Ancak herkesin gördüğü bir olgu daha var. Bu baskı aygıtına karşı tekil çıkışlar geçersizdir. Halk örgütlenmesinin belli darbeler yediği, eşgüdümlü tutum almanın henüz güçlüklerle karşı karşıya olduğu bir ortamda, örgütlü bir bütünün parçası olmayanlar, ya da örgütlü bir alternatif görmeyenler için her 'hayır' oyu devlete karşı tekil bir çıkış anlamı taşıyor.

Bu durumda, evet mi hayır mı, anayasaya hatta faşist cuntaya karşı olup olmamakla değil, birçok başka etkenle de belirleniyor. Evet oyu, zorunlu bir ödün niteliği taşıyabiliyor. Referandumda ödün vermek, güç toplayıp, daha etkili yöntemlerle yürütülecek bir savaşla bu ödünü geri almak düşüncesine dayanabiliyor.

Lenin'in zorunlu ödünlerle ilişkin verdiği ünlü bir örnek vardır. Yolda haydutlar ya paran ya canın diye silahla tehdit ederlerse sen de silahsızsan, hayır ben haydutluğa karşıyım deyip, canımı vermek doğru değildir. Faşist cuntanın yaptığı da bir haydutluktur. Eğer bu silahlı hayduta karşı koyabilecek bir alternatif yoksa, zaten bin türlü sahtekarlığa açık bir referandumda, "evet"

ödününü vermek doğal bir seçenek olabilir.

Faşist cuntanın verdiği oranlara, sayılara güvenmek olanaksızdır. Ama, o ne sayı verirse versin, asıl önemlisi şu gerçeği anlamaktır: Gerçekten %90 evet oyu çıkmışsa bile, ülkede bugünkü durum, halkın duygu ve düşünceleri, bunun olsa olsa geçici zorunlu bir ödün olarak verildiğini gösteriyor.

Halkımız bu ödünü verdiyse, ileride, onu bu ödünü vermeye zorlayan haydut-tan bunun da hesabını soracaktır. Nesnel gerçeği doğru yansıtan değerlendirme budur. Düşmanımız da aptal değildir. Onun da gerçek değerlendirmesi budur. Ancak, ezici çoğunluk yaygarasını, nesnel gerçeği istediği yönde değiştirebilmek amacıyla bir propaganda aracı olarak kullanıyor. Bu aracını da bozmalıyız.

3. Burjuva muhalefetin işlevi

Devletin halka karşı ağır bir terör uyguladığı, devrimci propagandanın ve örgütlenmenin yasak olduğu bir ortamda, çıkan legal ses burjuva muhalefetin sesi oldu.

Bu muhalefetin, muhalefet olabilmesi için birşeye karşı olması gerekir. Gerçekten de, hem anayasaya, hem faşist cuntanın birçok uygulamasına karşıydı.

Kendi ölçüsünde, "legal olanaklardan yararlanarak" görüşlerini belirtti.

Gelgelelim bu muhalefet, devrim korkusundan yağları erimiş bir burjuvazinin muhalefeti idi. Bir "küçük" kusuru vardı, o da yığınların açık siyasal savaşımına, faşist cuntaya, onun anayasasına olduğundan daha çok karşı olma. Böyle olduğu için kendine göre bir kötüler ve en kötüler sıralaması vardı. En kötüsü devrim, ondan sonra faşist cunta geliyordu.

Bu mantığı taşıyan, yığınların hareketinden öcü gibi korkan ve dolayısıyla demokrat olmayan bir burjuvazi, faşizme muhalefet de etse, nesnel olarak, rejimi yamama işlevi görür. Öyle de oldu.

Faşist diktatörlük baskı ve terörle halkımızdan ödün koparmaya çalıştıysa, burjuva muhalefet de kendi karşı devrimci mantığıyla aynı yönde etki yaptı. Anayasa iyidir demedi, kötüdür dedi. Sonra ekledi, "kötüdür ama hiç yoktan iyidir", "kötüdür ama 12 Eylül öncesine dönmekten iyidir", "kötüdür ama Türk silahlı kuvvetlerini yıpratmaktansa susmak daha iyidir"...

Ne ilginçtir ki Teoman Erel, referandumdan sonra, kendisinin hayır oyu verdiğini açıkladı. Oysa, onun köşelerini okuyup da etkilenenler, hayır değil evet oyu vermişlerdir. Yazdığı bütün yazıların mantığı, anayasayı "eleştirmenin" dolambaçlı yolundan da olsa, referandumda "evet" deme sonucuna ulaşıyordu.

Geniş yığınların doğal olarak net bir devrimci bilinç taşımadığı, bilinçlenmelerini için her türlü devrimci fikrin zorla yasaklandığı, açık sınıf savaşımının zorla bastırıldığı bir ortamda burjuva muhalefet, muhalefetiyle, nesnel olarak cuntaya hizmet etti.

Bu durum başlıbaşına çok önemli bir ders taşıyor. Proletarya hegemonyasının can alıcı önemini, en küçük bir demokratik gelişme sağlamak için bile geniş

yığınları burjuvazinin egemen ya da muhalif her bir kolunun, kanadının, her türlü etkisinden kurtarmanın zorunluluğunu yansıtıyor.

Yaşam proletarya hegemonyasının önemine ilişkin dersler verirken, menşevikler liberallerin yığınlar üzerindeki etkisini pekiştirmek için çalışmalarını yoğunlaştırdılar. Referanduma ilişkin bir yazıda radyo şöyle diyor:

“Pekçok liberal yazar cunta anayasasına karşı çıkmış, yığınları uarmaya çalışmıştır. Cunta ülkemiz demokrasi güçlerinin aktif çoğunluğundan... yalıtılmıştır.” (TKP'nin Sesi, 15.11.1982)

Liberal yazarlar ülkemiz demokrasi güçlerinin aktif çoğunluğu arasındadırlar! Onlar yığınları uarmaya çalıştılar ama yığınlar onları dinlemediler. Şimdi, bu liberal yazarlar “Evren diktatörlüğüne daha ağır darbeler indirecek politik ordunun çekirdeği” arasındadırlar!

Lenin Rusya için şöyle diyor:

“Eğer karşı devrimci liberalizmle demokrasi arasındaki farkı anlamazsak, demokrasinin tarihine ve görevlerine ilişkin olarak da hiçbir şey anlayamayız.” (Lenin, *Toplu Yapılar*, İngilizce basım, c.17, s.432)

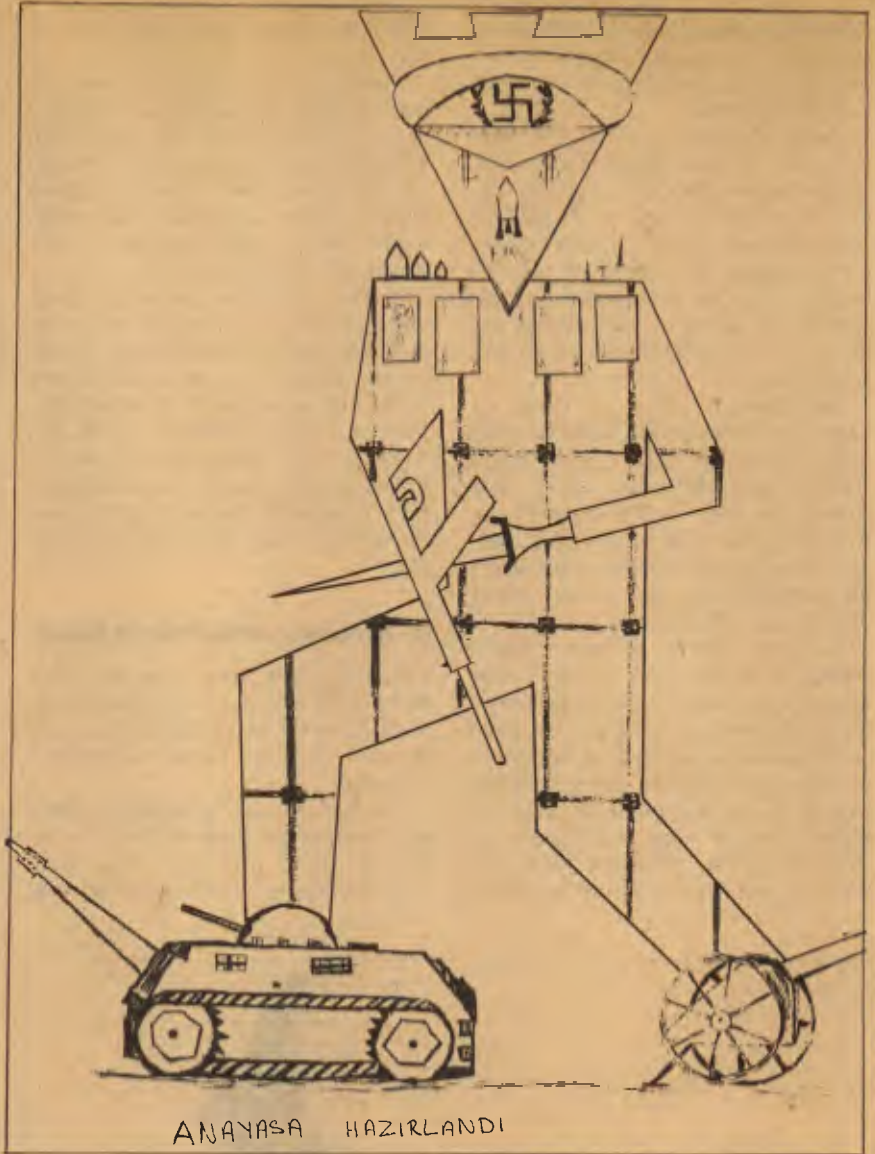
Oportünizmin unutulmaz katkılarıyla, bu Türkiye’de devrimin yenilgiye götürülebilmesinde önemli bir etken oldu. Bugün demokrasi güçleri ağır baskı altındayken, liberaller cuntanın icazetleriyle at oynatıyorlar, muhalefet yapıyorlar. Eğer biz bu liberalleri demokrasi güçlerinden net ve kesin olarak ayırabilirsek, o zaman onların muhalefetleri işimize yarar, aradaki çelişkilerden yararlanmış oluruz. Ama ayıramazsak, anayasa tartışmalarının gösterdiği gibi, liberallerin en şiddetli muhalefeti bile rejimi yamama işlevi görmektedir.

4. Alternatif olmak zorundayız

Faşist diktatörlüğün ağır baskı ve terörü vardır. Buna karşı en yaygın duyulan muhalefet ise burjuva muhalefet oldu. Çok açıktır ki, devrimci alternatif yığınlara yeterince ulaşamadı. Referandumdan çıkan en önemli bir ders de buna ilişkindir.

Faşist diktatörlüğün kurduğu kapalı devre sonucunda bugün hoşnutsuzluğun oylara yansımış ya da yansımamış olması kendi içinde önemli değildir. Baskı rejimlerine karşı hoşnutsuzluğun açık yansıma bulması için, yüksek düzeyde birikmesi gerekiyor. Bu İran da dahil tarihin gösterdiği bir olgudur.

Muhsin Batur da muhalefetini yaparken bu “tehlikeye” işaret etmişti. Sık sık patlamayan volkanların, bir anda ortali-

ği dağıtırcasına patlayacağını belirtmişti. Gerçekten de öyledir.

Ülkede hoşnutsuzluk birikiyor. Koşullar böyle giderse, bu birikim belli bir basınç kazanınca faşist diktatörlüğün kapalı devrelerini bir anda parçalar atar. Faşist Evren de İran Şahı gibi kendini ABD’ye sığınmış bir mülteci olarak bulabilir.

Ancak, devrimci örgütler tarihin kendiliğinden gidişini gözlemekle yetinemezler. Bu gidişi etkilemek, devrimci alternatifini her koşul altında yığınlara ulaştırmak için yoğun çaba harcamak zorunludur. Bu yalnızca bir “prensip” sorunu değildir, pratik bir zorunluluktur. Türkiye’de de, nesnel koşullar her ne kadar öfke biriktiriyorsa da, devrimci alternatifini yığınlara götürmenin pratik önemi vardır.

Faşist diktatörlük teorik olarak bunalmı çözebilir dedik. Bu teorik olasılığın gerçekleşmesinde en önemli etkenlerden biri zamandır. Uzun süre geniş kesim-

lerden almak ve yalnızca almak zorunludur. Bu bir yanıyla yeni hoşnutsuzluk biriktirmektedir ama öteki yanıyla sorunları çözme yönünde koz biriktirmektedir, burjuvazinin elini güçlendirmektedir.

Faşizme zaman tanımamak gerekiyor. Büyük bir olasılıkla, Türkiye’de zaman tanısak da faşist diktatörlük burjuvaziye köşeyi döndüremeyecektir. Ama unutmayalım ki, eğer döndürebilirse, bunun öznel nedeni, devrimci alternatifini her türlü güçluge karşı yığınlara ulaştıramamış olmamız olacaktır. Devrimle çözülebilir sorunlar dururken, bu temelde hoşnutsuzluk yayılırken, faşist diktatörlüğün kurduğu kapalı devreleri aşamamış olmamız nedeniyle, devrim şansını kaçırmış olacaktır.

Referandumda yansıdı ya da yansımadı ama, ülkede hoşnutsuzluk birikiyor. Devrimci alternatifini yığınlara ulaştırmak için olağanüstü çaba harcamalıyız.